

Dlaczego proponujemy to badanie? Akt głosowania jest kluczowym elementem funkcjonowania demokracji. Obywatele regularnie biorą udział w wyborach lokalnych czy parlamentarnych. Nawet jeśli systemy głosowania niełatwo poddają się zmianom (co mogliśmy obserwować na przykładzie porażki wyborów prezydenckich w Polsce w maju 2020), obecnie trwa debata dotycząca tego, w jaki sposób można wykorzystać technologię aby proces wyborczy był zarówno łatwiejszy w zarządzaniu jak w uczestniczeniu w nim. Pod koniec lat 90 powszechna była koncepcja podkreślająca korzyści, które przyniesie głosowanie z wykorzystaniem internetu dla demokracji. Wiele krajów testowało internetowe lub elektroniczne systemy wyborcze, lecz tylko nieliczne zdecydowały się je wdrożyć w prawdziwych wyborach. Wśród nich znalazły się Estonia, Szwajcaria, Norwegia, Kanada i Australia. Często powodem zaniechania pomysłu w pozostałych państwach jest brak zaufania do systemów głosowania internetowego.

Obecnie trwający wybuch pandemii COVID-19 sprawia, że kwestia wyborów staje się bardzo problematyczna. Między marcem a czerwcem 2020 mogliśmy zaobserwować, jak aż sześćdziesiąt cztery kraje zmuszone były do przełożenia swoich wyborów. W innych zaś przypadkach przeprowadzenie takich procesów w zwyczajnym trybie spowodowało wzrost liczby zachorowań (ostatni przykład: Surinam Maj 2020). W tym kontekście głosowanie internetowe ponownie powraca jako alternatywa w perspektywie średnio lub długoterminowej. Proponujemy przeprowadzenie tego badania aby lepiej zrozumieć dynamikę powstawania zaufania lub jego braku do głosowania internetowego. Chcemy wnieść wkład naukowy do debaty i pomóc w tworzeniu lepszych i bardziej stabilnych systemów głosowania, które będą w stanie poradzić sobie z przyszłymi wyzwaniami podobnymi do tych, które powoduje pandemia COVID-19.

Co chcemy osiągnąć? Chcemy zrozumieć, w jaki sposób powstają i rozprzestrzeniają się dyskursy zaufania i braku zaufania do systemów głosowania internetowego oraz jaki mają one wpływ na proces proponowania i wprowadzania takich systemów.

W jaki sposób osiągniemy ten cel? Zamierzamy przeprowadzić badanie porównawcze czterech krajów znajdujących się na różnych etapach wprowadzania systemów głosowania internetowego: **1) Polska:** głosowanie internetowe nie zostało jeszcze nigdy wprowadzone, lecz obecnie trwa żywa debata dotycząca tego, który system głosowania byłby najbardziej odpowiedni; **2) Norwegia:** głosowanie internetowe zostało zastosowane w przypadku wyborów lokalnych, lecz rozwiązanie to wycofano ze względu na brak zaufania do tej technologii; **3) Szwajcaria:** głosowanie internetowe było stosowane przez kilka lat w wyborach na poziomie kantonów, lecz obecnie zostało wstrzymane ze względu na wykrycie słabych punktów w systemie; **4) Estonia:** głosowanie przez internet stosowane jest od 2005 roku, a poziom zaufania do tego systemu rośnie. Będziemy prowadzili badania nad każdym z tych przypadków, zbierając potrzebne informacje za pomocą dwóch metod: **1) Analizy dyskursu i wywiadów z aktorami społeczno-politycznymi**, które służyć będą zmapowaniu dyskursów związanych z zaufaniem lub brakiem zaufania dla systemów głosowania internetowego; **2) Eksperymentów ilościowych (Q-Methodology)** z udziałem obywateli tych krajów, dzięki którym sprawdzimy, w jaki sposób dyskursy zaufania i braku zaufania do systemów głosowania internetowego funkcjonują wśród obywateli.

Co spodziewamy się osiągnąć? Nasze oczekiwania odnośnie rezultatów badania związane są z dwoma konkretnymi polami badawczymi. Po pierwsze, naszym zamiarem jest przyczynienie się do rozwoju badań nad innowacjami w zakresie systemów głosowań oraz głosowania internetowego. Głęboko wierzymy, że lepsze zrozumienie dynamiki zaufania lub jego braku do głosowania internetowego przyczyni się do debaty na temat wdrożenia tej technologii w procesie rządzenia i pomoże administracji wyborczej w podejmowaniu świadomych decyzji. Po drugie, co ściśle wiąże się z punktem powyżej, zamierzamy stworzyć zestaw rekomendacji mających na celu wsparcie procesu modernizacji systemów demokratycznych we współpracy z organizacją międzynarodową.